

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 417/2024-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a zo sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Kohútová Bérešová, spol. s r. o., Štefánikova 18, Bratislava, proti rozhodnutiu Okresného úradu Michalovce, katastrálneho odboru o povolení vkladu vlastníckeho práva č. vkladu V-3583/2016 z 30. novembra 2016, rozsudku Okresného súdu Michalovce sp. zn. 16C/256/2016 z 29. októbra 2021, rozsudku Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6Co/92/2022 z 27. septembra 2022 a proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/66/2023 z 29. februára 2024 takto

rozhodol:

Ústavnú sťažnosť **odmieta**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 26. júna 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5Cdo/66/2023 z 29. februára 2024 (ďalej len „napadnutý rozsudok“). Navrhuje napadnutý rozsudok zrušiť a spolu s ním zrušiť aj ostatné rozhodnutia označené v záhlaví tohto uznesenia a priznať mu náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ inicioval na Okresnom súde Michalovce (ďalej len „okresný súd“) spor o určenie neexistencie záložného práva a určenie vlastníckeho práva, v ktorom bolo rozsudkom z 29. októbra 2021 rozhodnuté v jeho neprospech. Tento spor mal základ

v zmluve o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam, uzavretej medzi sťažovateľom ako záložcom a žalovaným 1 AGRO PALÍN TRADE, s.r.o., ako záložným veriteľom, a to na účel zabezpečenia všetkých pohľadávok záložného veriteľa ako dodávateľa voči odberateľovi [REDAKOVANÉ], otcovi sťažovateľa. Odberateľ nezaplatil splatné pohľadávky vo výške 96 683,02 eur, preto žalovaný 1 pristúpil k výkonu záložného práva priamym predajom – kúpnu zmluvou, ktorú uzavrel sťažovateľ (ako záložca a súčasne predávajúci), v mene ktorého konal záložný veriteľ – žalovaný 1 (§ 151m ods. 6 Občianskeho zákonníka) a žalovaný 2 [REDAKOVANÉ] ako kupujúci. Sťažovateľ v spore tvrdil, že o uzavretí kúpnej zmluvy nevedel, nebol pri predaji založených nehnuteľností, a teda nemohol ovplyvniť ani cenu, a kritizoval i to, že žalovaný 1 predal nehnuteľnosti sebe samému.

3. Okresný súd žalobu zamietol rozsudkom sp. zn. 16C/256/2016 z 29. októbra 2021 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“). V dôvodoch rozhodnutia na margo argumentácie sťažovateľa uviedol, že predávajúci sťažovateľ bol zastúpený žalovaným 1, nie kupujúcim – žalovaným 2. Za žalovaného 1 síce konal ako štatutárny zástupca žalovaný 2, avšak vzhľadom na ich rozdielnu právnu subjektivitu nemožno hovoriť o predaji zálohu sebe samému, a preto nemohlo dôjsť k porušeniu § 151j Občianskeho zákonníka. V čase výkonu záložného práva nemal žalovaný 2 v spoločnosti žalovaného 1, v ktorej bol konateľom, žiadnu majetkovú účasť a aj s ohľadom na to nemožno konštatovať rozpor jeho záujmov spoločníka s jeho záujmami fyzickej osoby. Pokiaľ žalovaný 2 konal ako štatutárny zástupca žalovaného 1, uzavretá kúpna zmluva je právnym úkonom žalovaného 1 ako právnickej osoby. Navyše, následkom prípadného porušenia § 151m ods. 8 Občianskeho zákonníka nie je neplatnosť právneho úkonu, ktorým došlo k predaju zálohu, ale vznik práva na náhradu škody.

3.1. Okresný súd preto dospel k záveru, že posudzovaná kúpna zmluva nie je neplatná a sťažovateľ nemôže byť vlastníkom nehnuteľností, ktoré boli prevedené v rámci výkonu záložného práva priamym predajom. Pokiaľ išlo o námietku týkajúcu sa ceny zálohu, okresný súd poukázal na § 151b ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka, ktorý upravuje podstatné náležitosti zmluvy o zriadení záložného práva, medzi ktoré nepatria cenové podmienky, a ak ich zmluva o zriadení záložného práva neobsahuje, nemôže to spôsobiť jej neplatnosť. Dohodu o tom, za akých podmienok vrátane cenových môže záložný veriteľ predať záloh mimo dražby, zákon ponecháva na zmluvnú voľnosť účastníkov zmluvy. Napokon vo vzťahu k námietke o tom, že predaj sa uskutočnil bez vedomia sťažovateľa, okresný súd poukázal na vykonané dokazovanie a uviedol, že bolo preukázané opakované doručovanie oznámenia o začatí výkonu záložného práva sťažovateľovi aj dlžníkovi, avšak títo písomnosti neprevzali. Skutočnosť, že sťažovateľ nevedel o uzavretí kúpnej zmluvy a nebol prítomný pri predaji, a preto nemohol ovplyvniť cenu predávaných nehnuteľností, okresný súd vyhodnotil tak, že z podstaty záložného práva ako zabezpečovacieho prostriedku pre prípad nesplnenia povinnosti dlžníka vyplýva, že výkon záložného práva sa realizuje bez potreby účasti žalobcu a zvyčajne aj proti jeho vôli, čomu zodpovedá § 151m ods. 6 Občianskeho zákonníka.

4. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 6Co/92/2022 z 27. septembra 2022 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie, stotožniac sa v celom rozsahu s dôvodmi jeho rozhodnutia, na ktoré poukázal [§ 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“)].

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu sťažovateľ podal dovolanie, tvrdiac existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Argumentoval, že sa nezdržiaval v mieste doručovania oznámenia o začatí výkonu záložného práva a predložil k tomu listinné dôkazy. Rovnako namietal predaj zálohu žalovanému 2, čo bol prípad predaja sebe samému a tiež skutočnosť, že sa záloh predal za niekoľkonásobne nižšiu sumu oproti trhovej cene nehnuteľností.

6. Najvyšší súd napadnutým rozsudkom zamietol dovolanie sťažovateľa. Vzal do úvahy sťažovateľom vymedzený dovolací dôvod, účinnú právnu úpravu, ako aj recentnú judikatúru ústavného súdu týkajúcu sa posudzovania podmienok prípustnosti dovolania, pričom uzavrel, že sťažovateľ nevydelil právnu otázku, od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a pri ktorej riešení sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. S odkazom na § 124 CSP však prejednal dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP. Z obsahu dovolania vyabstrahoval, že sťažovateľ namietal vady v procese dokazovania a v procese hodnotenia dôkazov. Po dôkladnom posúdení veci v kontexte námietok sťažovateľa dospel k záveru o nedôvodnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP a zamietol dovolanie ako celok.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti rekapituluje skutkový stav veci, svoju argumentáciu, ako aj závery prijaté všeobecnými súdmi. Trvá na názore, že v rozpore so zákonom boli predané nehnuteľnosti v jeho vlastníctve bez jeho vedomia, za neprimerane nízku cenu, ako aj to, že ich predaj sa uskutočnil medzi osobami v konflikte záujmov. Tieto skutočnosti najvyšší súd nevyhodnotil v súlade s reálnym zmyslom právnych noriem, ako aj so skutočným posúdením okolností týkajúcich sa prevodu dotknutých nehnuteľností, a tým sa dopustil zásahu do práv sťažovateľa.

8. Okresný úrad Michalovce, katastrálny odbor (ďalej len „okresný úrad“) rozhodnutím z 30. novembra 2016 v rozpore so zákonom povolil vklad vlastníckeho práva, č. vkladu: V-3583/2016, v prospech žalovaného 2 do katastra nehnuteľností. Podľa názoru sťažovateľa mal okresný úrad zastaviť konanie o návrhu na vklad, pretože záložný veriteľ nemohol odstrániť nedostatky návrhu – preukázať, že začatie výkonu záložného práva bolo sťažovateľovi riadne písomne oznámené, pretože toto nebolo ani len riadne doručené.

9. Podľa názoru sťažovateľa došlo napadnutými rozhodnutiami k extrémnemu vybočeniu z pravidiel upravujúcich výkon záložného práva, zápisu práva k nehnuteľnostiam, ako aj civilného sporového konania, a to na základe celkom zjavne nesprávnej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka, Civilného sporového poriadku aj vyhlášky Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky č. 461/2009 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov, ktorá v sebe zahŕňa črty svojvôle a extrémny rozpor s princípom spravodlivosti (najmä v dôsledku prepíateho formalizmu).

10. Odôvodnenie napadnutého rozsudku o zamietnutí dovolania je podľa sťažovateľa formalistické, arbitrárne, nedostatočné, t. j. nepreskúmateľné, následkom čoho vznikol extrémny zásah do jeho základného práva na súdnu ochranu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa napadnutým rozhodnutím okresného úradu, rozsudkom okresného súdu a rozsudkom krajského súdu:

11. Pokiaľ ide o namietané porušenie práv sťažovateľa napadnutými rozhodnutiami okresného úradu, okresného súdu a krajského súdu, ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity vyjadrený v čl. 127 ods. 1 ústavy, z ktorého vyplýva, že právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Zmyslom a účelom princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity reflektuje aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o ústavnej sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

12. V zmysle platnej právnej úpravy (§ 177 a nasl. Správneho súdneho poriadku), ako aj v zmysle poučenia okresného úradu v napadnutom rozhodnutí mal sťažovateľ možnosť podať proti rozhodnutiu okresného úradu správnu žalobu na príslušnom správnom súde. V takom prípade by sa správny súd zaoberal námietkami, ktoré sťažovateľ aktuálne vznáša v podanej ústavnej sťažnosti.

13. Sťažovateľ netvrdil, že by využil možnosť podať proti rozhodnutiu okresného úradu správnu žalobu. Nevyužitie zákonnej možnosti podať správnu žalobu nemožno nahrádzať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže založiť svoju právomoc na konanie o nej až vtedy, ak fyzická alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv. Meritórne preskúmanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu centra by v takejto situácii bolo porušením princípu subsidiarity ako sťažnostného atribútu vzťahu medzi ústavným súdom a sústavou všeobecných súdov, na ktorom je založené rozhodovanie o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (obdobne I. ÚS 728/2016).

14. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako neprípustnú.

15. Napadnutý rozsudok okresného súdu bol predmetom súdneho prieskumu v odvolacom konaní a bol potvrdený rozsudkom krajského súdu. Napadnutý rozsudok krajského súdu bol preskúmaný v dovolacom konaní iniciovanom na základe dovolania sťažovateľa. Keďže obe napadnuté rozhodnutia boli preskúmané inými súdmi v inštančnom konaní (riadnom, resp. mimoriadnom), ústavný súd konštatuje, že nemá právomoc na ich opakované preskúmanie. Preto odmietol dané časti ústavnej sťažnosti sťažovateľa podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na ich prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu:

16. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ v ústavnej sťažnosti prezentuje obsiahlu argumentáciu, tá je však zameraná výlučne na namietané nedostatky konania pred okresným súdom a krajským súdom. Z odôvodnenia ústavnej sťažnosti nedokázal vyvodit', v čom konkrétne má spočívať ústavne neudržateľný zásah najvyššieho súdu do označených práv sťažovateľa, ktorý ústavnému súdu nepredložil žiadnu relevantnú ústavnoprávnu polemiku s meritórnymi závermi najvyššieho súdu uvedenými v napadnutom rozsudku o zamietnutí jeho dovolania. Sťažovateľ vôbec nerozporuje záver najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania podaného z dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, vo vzťahu ku ktorému najvyšší súd konštatoval nevymedzenie právnej otázky v súlade s § 432 až § 435 CSP. Rovnako tak nerozporuje žiaden zo záverov, ktoré najvyšší súd prijal vo vzťahu k jeho námietkam týkajúcim sa procesu dokazovania a hodnotenia dôkazov, keď podané dovolanie prejednal podľa § 420 písm. f) CSP. Iba všeobecná formulácia o tom, že odôvodnenie napadnutého rozsudku o zamietnutí dovolania je „*formalistické, arbitrárne, nedostatočné, t. j. nepreskúmateľné*“, je prejavom nespokojnosti sťažovateľa s verdiktom najvyššieho súdu, avšak nepostačuje na zdôvodnenie toho, v čom konkrétnom vidí sťažovateľ porušenie svojich práv.

17. V nadväznosti na takto koncipovaný obsah ústavnej sťažnosti ústavný súd uvádza, že jeho úlohou nie je opätovne preveriť správnosť skutkových a právnych záverov všeobecných súdov, tak ako to požaduje sťažovateľ. Vo vzťahu k napadnutému rozsudku dovolacieho súdu je jeho úlohou posúdiť, či sa najvyšší súd s podaným dovolaním vysporiadal v súlade s požiadavkami kladenými na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, jeho preskúmateľnosť a ústavnoprávnu udržateľnosť.

18. Vzhľadom na chýbajúcu spojitosť medzi obsahom ústavnej sťažnosti a závermi najvyššieho súdu v napadnutom rozhodnutí ústavný súd konštatuje, že v ústavnej sťažnosti absentuje relevantná ústavnoprávna argumentácia, teda uvedenie konkrétnych skutkových a právnych dôvodov, pre ktoré malo dôjsť k porušeniu označených práv a slobôd sťažovateľa napadnutým rozhodnutím. Ide pritom o osobitnú náležitosť ústavnej sťažnosti [§ 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde], na ktorej odstránenie ústavný súd nevyzýva. Toto zistenie dáva podklad na odmietnutie ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde pre nedostatok náležitostí ustanovených zákonom.

19. Ústavný súd, zohľadňujúc materiálny prístup k ochrane ústavnosti, už len nad rámec dôvodov vedúcich k odmietnutiu ústavnej sťažnosti posúdil odôvodnenie napadnutého rozhodnutia, ktoré v bodoch 8 až 14 zrozumiteľne objasňuje, prečo dovolacie námietky neboli spôsobilé na dosiahnutie kasácie právoplatného rozsudku krajského súdu. Najvyšší súd reflektoval na dovoláciu námietku týkajúcu sa údajného neúčinného doručenia oznámenia o začatí výkonu záložného práva, pričom do detailu popísal argumentáciu strán sporu predostretú v rámci konania, ako aj závery konajúcich súdov vrátane svojich vlastných (body 12.1 – 12.4) v kontexte predložených listinných dôkazov, ktoré sťažovateľ predložil do dovolacieho konania, teda oneskorene. Rovnako reagoval aj na tvrdenia sťažovateľa o neplatnosti kúpnej zmluvy pre konflikt záujmov medzi kupujúcim a predávajúcim a vyjadril sa k neprimeranosti ceny, za ktorú bol záloh predaný. Závery, ktoré najvyšší súd uviedol, vyplývajú z napadnutého rozsudku a sťažovateľovi sú nepochybne známe, preto ústavný súd nepovažuje za potrebné ich na tomto

mieste rekapitulovať, a to obzvlášť v situácii, ak sťažovateľ so žiadnym z týchto záverov nepolemizuje. Pokiaľ ide o vyhodnotenie dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, ktorý najvyšší súd vyvodil z obsahu dovolania sťažovateľa, ústavný súd konštatuje, že odôvodnenie napadnutého rozsudku poskytlo sťažovateľovi dostatočné a ústavne konformné odpovede na všetky jeho námietky súvisiace s predmetom sporu. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu preto nemožno považovať za svojvoľný, arbitrárny alebo zjavne neodôvodnený, resp. za taký, ktorý by popieral zmysel práva na súdnu ochranu a na spravodlivý súdny proces.

20. Najvyšší súd postačujúcim spôsobom ozrejmil dôvody neprípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, ako aj nedôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, čo vedie ústavný súd ku konštatovaniu, že vo vzťahu k námietke o porušení práv sťažovateľa napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu by prichádzalo do úvahy odmietnutie ústavnej sťažnosti aj podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

21. Pokiaľ sťažovateľ zameriaval pozornosť ústavného súdu na skutkový stav a vykonané dokazovanie, ústavný súd pripomína, že nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov, a že v zásade nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory príslušného orgánu verejnej moci, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred orgánmi verejnej moci bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu príslušný orgán verejnej moci vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (m. m. I. ÚS 17/01, IV. ÚS 11/2010). Skutkové a právne závery príslušného orgánu verejnej moci môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. III. ÚS 119/03, IV. ÚS 238/07, III. ÚS 147/2016), k čomu, ako už bolo konštatované, v danej kauze nedošlo.

22. Keďže ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. júla 2024

Miloš Maďar
predseda senátu